

Alla som kan jobba ska jobba

– ett urval av nyheterna i budgetpropositionen 2018

Regeringen satsar på att stärka insatserna inom arbetsmarknad och nyanländas etablering. Systemet för de subventionerade anställningarna reformeras. Regeringen satsar också på åtgärder för att fortsätta skapa ett hållbart mottagande och en effektiv etablering av nyanlända. Spåren till jobb ska förstärkas bland annat genom ett nytt regelverk för Arbetsförmedlingens arbete med etablering och införandet av en utbildningsplikt.

Budgetpropositionen för 2018 bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet.

Mer information om budgetpropositionen och reformförslagen finns på www.regeringen.se/budget.

500 miljoner till kommuner och landsting som särskilt bidrar till att minska arbetslösheten

Regeringen föreslår att 500 miljoner kronor avsätts för att stärka skola, vård och omsorg och stötta kommuner och landsting som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden med hjälp av extratjänster. De extra pengarna kommer att kunna användas fritt av kommun och landsting. De kan till exempel gå till att anställa fler i skola, vård och omsorg, men också till ökade möjligheter till handledning vid nyanställningar eller insatser för att förbättra ar-

betsmiljön. Alla kommuner och landsting ska kunna ta del av stödet beroende på hur många personer som de anställer med hjälp av extratjänster.

Kunskapslyftet

Regeringen bygger ut kunskapslyftet med 18 000 fler platser redan nästa år. Det gäller yrkeshögskolan, den yrkesinriktade vuxenutbildningen, folkhögskolan och samhällsviktiga högskoleutbildningar som ingenjörsutbildningen, läkarutbildningen samt utbildning inom samhällsbyggnad och försvar. Totalt tillför regeringen 32 000 nya platser till 2021. Samtidigt avskaffas

traineejobben och tillhörande utbildningsplatser.

Introduktionsjobb – ett enklare, mer kraftfullt stöd

Regeringen förenklar systemet för de subventionerade anställningarna. Fem anställningsstöd blir ett – Introduktionsjobb. De tidigare stödformerna särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd, de båda traineejobben och instegsjobb försvinner. Introduktionsjobb riktar sig till personer som är långtidsarbetslösa eller är nyanlända. Introduktionsjobben ska kunna kombineras flexibelt med utbildning.

Nytt regelverk för nyanländas etablering

För att öka effektiviteten inom etableringsuppdraget träder ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet i kraft den 1 januari 2018. Det som idag är en rätt till etableringsplan ersätts med en skyldighet att delta i insatser som rustar för arbete. Genom regeländringarna harmoniseras regelverket för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet i större utsträckning med det regelverk som gäller för övriga arbetsökande. Regeringens utgångspunkt är att etableringsprogrammet kommer att bedömas vara rätt väg in i samhället för de allra flesta nyanlända, så länge de har möjlighet att alls tillgodogöra sig några av de insatser som finns i programmet.

Utbildningsplikt för nyanlända

Utbildningsplikten innebär att alla nyanlända som tar del av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, och som bedöms vara i behov av utbildning för att kunna komma i arbete, kan anvisas att söka till utbildning. Den som inte gör det kan varnas eller stängas av från sin rätt till ersättning under en kortare eller längre tid. Om en nyanländ däremot bedöms ha förutsättningar för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden ska insatser sättas in för att matcha individen till arbete, på samma sätt som tidigare. Enligt den migrationsöverenskommelse som slöts 2015 mellan regeringen och Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna ska en utbildningsplikt ses över för

personer som kommer till Sverige senare i livet och som inte uppnått grundskolekompetens. Regeringen anser att kommunerna bör tillföras medel för att bättre kunna möta utbildningsbehovet bland nyanlända och avser därför att 2018 höja schablonersättningen till kommunerna för mottagandet av nyanlända.

Fler utrikes födda kvinnor ska komma i arbete

Regeringen genomför reformer för att öka sysselsättningen bland utrikes födda kvinnor. Det handlar bland annat om insatser för att utveckla sina kunskaper i svenska under föräldradigheten och att underlätta för kvinnor att starta och driva företag.

CSN-lån till körkort

Lånet är avsett att finansiera körkortsutbildning vid godkända trafikskolor och avses i ett första steg riktas till vissa arbetslösa personer mellan 18 och 47 år. Under 2019 avser regeringen att utvidga möjligheten även till unga i åldern 19–20 år som avslutat en gymnasieutbildning.

Utökade medel till folkbildningen för bl.a. Svenska från dag ett

Regeringen föreslår att mer medel tillförs till satsningen Svenska från dag ett för asylsökande och vissa nyanlända. Satsningen har möjliggjort för många att delta i språkträning och samhällsinformation via studieförbund och folkhögskolor. Regeringen föreslår att 20 miljoner kronor tillförs för

2018. Studieförbunden tillförs också medel för att bedriva studiemotiverande och uppsökande verksamhet bland utrikes födda kvinnor. Syftet ska vara att visa på möjliga vägar till studier inom exempelvis folkhögskola eller kommunal vuxenutbildning.

Satsning för stärkta introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen växer snabbast av gymnasieskolans program. Regeringen föreslår att 300 miljoner kronor årligen avsätts under 2018-2020 för att stärka och utveckla introduktionsprogrammen. Satsningen riktar sig till huvudmännen som kan ansöka om medel hos Skolverket. Huvudmännen kan använda medlen till att stärka utbildningen på programmet, till exempel genom personalförstärkningar eller kompetensutveckling.

Ensamkommande unga i asylprocessen ska kunna bo kvar i kommunen efter att de fyller 18 år

Regeringen föreslår att 390 miljoner tillförs kommunerna för 2017 och 195 miljoner kronor för 2018 så att kommunerna kan låta asylsökande ensamkommande unga som blir 18 år bo kvar i kommunen i väntan på ett slutgiltigt beslut i asylärendet. De pengar som regeringen tillför kommer att fördelas proportionellt till kommunerna utifrån hur många inskrivna asylsökande ensamkommande barn och unga som väntar på ett slutligt avgörande i sitt asylärende i respektive kommun per den 30 juni 2017.

"Arbetsförmedlingen och kommunen behöver samverka mer"

Anders Kessling, statssekreterare på Arbetsmarknadsdepartementet med ansvar för etableringsfrågor, uppmanar Arbetsförmedlingen och Sveriges kommuner att utnyttja de nya möjligheter som nu finns.

Vad innebär det nya regelverket för Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag som träder i kraft vid årsskiftet?

– Det nya regelverket införs för att öka effektiviteten och förbättra resultaten inom etableringen. Vi ersätter dagens etableringsregelverk med ett arbetsmarknadspolitiskt etableringsprogram, som mer liknar Arbetsförmedlingens övriga verksamhet. Etableringen blir nu en tydligare del av den övriga arbetsmarknadspolitiken. En central del i det nya regelverket är också att kraven på individen tydliggörs. Den som är inskriven i etableringsprogrammet ska omfattas av ett åtgärdssystem, liksom andra arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Åtgärdssystemet innebär att deltagarna kan varnas eller stängas av från sin ersättning under en kortare eller längre tid.

"Etableringen blir nu en tydligare del av den övriga arbetsmarknadspolitiken"

– Regeringens utgångspunkt är att etableringsprogrammet kommer att bedömas vara rätt väg in i samhället för de allra flesta nyanlända, så länge de har möjlighet att alls tillgodogöra sig några av de insatser som finns i programmet.

Hur hänger det nya regelverket ihop med utbildningsplikten?

– Som en del av det nya regelverket inför regeringen också en utbildningsplikt för nyanlända. Utbildningsplikten innebär att alla nyanlända inom etableringsprogrammet som

bedöms vara i behov av utbildning för att få ett arbete, kan anvisas att söka till en utbildning. Skolverket har också fått i uppdrag att ta fram ett stödmaterial som ska underlätta för kommunerna att kombinera sfi med andra delar av komvux till en utbildning anpassad för främst nyanlända personer i etableringsprogrammet som har en kort utbildningsbakgrund.

– Det är viktigt att få till stånd ett bra samarbete med kommunerna för att utbildningsplikten ska kunna realiserars. De medel som regeringen tillför kommunerna mot bakgrund av införandet av utbildningsplikten syftar till att underlätta för kommunerna att möta utbildningsbehovet bland nyanlända.

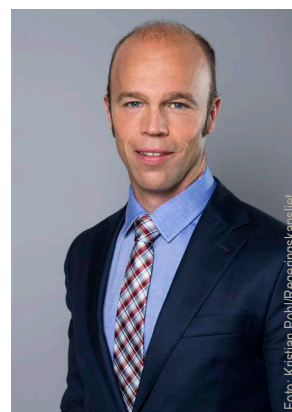

Foto: Kristian Pohl/Regeringskansliet

Vad innebär utbildningsplikten för Arbetsförmedlingen och kommunerna?

– Införandet av en utbildningsplikt gör samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna ännu viktigare. De behöver samarbeta så att utbildningar kan tas fram både efter individens förutsättningar och behov, och utifrån hur behoven ser ut på den lokala arbetsmarknaden. Det gäller framför allt den kommunala vuxenutbildningen men också de insatser som Arbetsförmedlingen ansvarar för. Arbetsförmedlingen och kommunen behöver också samverka i planeringen för individen. Den planering som görs på Arbetsförmedlingen måste hänga ihop med den individuella studieplan som ska upprättas av kommunen. Utbildningsplikten innebär att Arbetsförmedlingen måste arbeta strategiskt med att vägleda och anvisa nyanlända till utbildning, och ha god kännedom om kommunens utbud av utbildning och vilka förhållanden som styr utbildningen. ■

Frågor och svar om utbildningsplikten

Vad innebär utbildningsplikten?

Utbildningsplikten innebär att alla nyanlända som tar del av Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, och som bedöms vara i behov av utbildning för att kunna komma i arbete, kan anvisas att söka och ta del av utbildning, annars kan ersättningen dras in. En nyanländ som har kort utbildning och som därför inte bedöms kunna komma i arbete under sin tid i Arbetsförmedlingens etableringsprogram ska i huvudsak ägna sig åt utbildning. Om en nyanländ däremot bedöms ha förutsättningar för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden ska insatser sättas in för att matcha individen till arbete, på samma sätt som tidigare.

Vad är regeringens syfte med utbildningsplikten?

Syftet med utbildningsplikten är att stärka nyanländas etablering, men också att förbättra matchningen på arbetsmarknaden. Just nu söker många människor som kommit till Sverige de senaste åren sin plats på svensk arbetsmarknad och samtidigt vill många arbetsgivare anställa ny personal.

Varför omfattar inte utbildningsplikten alla arbetslösa?

Regeringen skärper kraven på alla arbetslösa att ta del av utbildning om det bedöms vara vad som behövs för att stärka möjligheten att komma i arbete. Från och med den 1 januari 2018 kan alla arbetslösa som tar del av insatser hos Arbetsförmedlingen varnas eller stängas av från ersättning om hen utan godtagbara skäl låter bli att söka och ta del av en utbildning som Arbetsförmedlingen bedömer är lämplig utifrån individens behov och förutsättningar. Detta gäller all utbildning som kan bedrivas inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning.

När införs utbildningsplikten?

Utbildningsplikten träder i kraft i samband med att ett nytt regelverk för nyanländas etablering införs den 1 januari 2018. Arbetsförmedlingen kommer då att kunna anvisa ny-

anlända att söka och delta i kommunal vuxenutbildning eller motsvarande inom ramen för det etableringsprogram som då införs.

Hur många kommer att beröras av utbildningsplikten?

Utbildningsplikten kommer att gälla alla nyanlända som går in i det etableringsprogram som börjar gälla den 1 januari 2018 och som av Arbetsförmedlingen bedöms vara i behov av utbildning.

Hur länge är det tänkt att en individ ska befinna sig inom ramen för utbildningsplikten?

Det är Arbetsförmedlingens bedömning av individens behov och förutsättningar som styr. En nyanländ som bedöms vara i behov av utbildning ska ta del av det tills dess Arbetsförmedlingen bedömer att hen kan matchas mot arbete eller att andra insatser är mer relevanta för att personen ska kunna komma i arbete.

Vad gäller om man har yrkeserfarenhet men saknar utbildning?

Alla som kan jobba ska jobba. Alla nyanlända ska i normalfallet ta del av sfi, samhällsorientering och andra insatser för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Om en person har tidigare arbetslivserfarenhet och bedöms kunna matchas till ett arbete så är det detta som ska vara fokus. Utbildningsplikten gäller de personer som bedöms behöva utbildning för att kunna matchas till arbete.

Vad gäller för nyanlända som redan har utbildning?

Många nyanlända har utbildning och erfarenhet som gör att de har goda möjligheter att få ett jobb. Om en nyanländ bedöms ha förutsättningar för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden ska insatser sättas in för att matcha individen till arbete, på samma sätt som tidigare. Genom t.ex. de snabbspår till bristyrken som regeringen upprättat tillsammans med arbetsmarknadens parter ska utbildning och yrkeserfarenheter tas tillvara i en systematisk process med tydligt fokus på jobb.

